

Cumhuriyetin nesini kutlayacaksınız?

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Perşembe, 29 Ekim 2020 19:32 -

Bu yıl cumhuriyetin ilan edilmesinin 97. yılı ve sosyalistler arasında eskiden beri var olan ama bu yıl en azından bana fazlaşmış gibi görünen “kutlansın mı kutlanmasın mı” tartışması var.

Kutlama konusunda çeşitli gerekçeler savunulur.

Bir tanesine göre; cumhuriyet, yerini aldığı padişahlığa göre daha ileridir.

Bunun neden kutlanması gerekir, sorusu ise cevapsız kalır.

Yakından analiz etmeye çalışalım...

Cumhuriyet için yapılabilecek en iyi belirleme yarım kalmış burjuva devrimi olmasıdır.

Bazı yönlerden 1917 Şubat devrimi ile benzetilebilir. O devrimde Çarlık devrilmemiş sadece çarlık iktidarına burjuvazi de ortak olmuştu.

Lenin, **Nisan Tezleri**'nde yaptığı “siyasi iktidarın sınıfsal yapısının değişmesi bir devrimin başlıca göstergesidir” tanımından hareketle 1917 Şubat'ını politik yapıda devrim olarak tanımlar. Bu devrim alt yapıda bir şey yapmamıştır. Toprak devrimi gerçekleşmemiştir, savaş içindeki Rusya'nın barış yapacağını işaretleri de yoktur.

Bu devrim sadece politik yapıdadır, iktidarın sınıfsal bileşimi değişmiştir.

Cumhuriyetin nesini kutlayacaksınız?

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Perşembe, 29 Ekim 2020 19:32 -

Sonrasını kısaca belirteceğim çünkü konumuz içinde değildir: Lenin sonraki aşamanın sosyalist devrim olduğunu, o sırada kurulan ikili iktidarın ancak böyle bozulabileceğini ve yarım demokratik devrimin eksik bıraktıklarını sosyalist devrimin tamamlayabileceğini savunur. Tezini Bolşeviklere bile kabul ettirebilmek için hayli uğraşır.

Türk devrimi olarak da adlandırılan süreçte ise padişahlık devrilmiş, egemenlik yetkisi TBMM'ye verilmiş ama hakim sınıfsal yapı değişmemiştir. Yarı feodal büyük toprak sahipleriyle eşraf ittifakı sürmektedir, sadece bunlar Meclis aracılığıyla iktidarda daha fazla doğrudan söz sahibi olmuşlardır.

Sosyalistler böyle bir devrimi neden kutlasın?

Bu devrim yarı feodal büyük toprak sahipleriyle eşraf ittifakı temelinde şekillenmiş bir devrimdir ve bu özelliğini 1923'te toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde de göstermiştir. Artık politik olarak bağımsız bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti bu kongrede İngiliz ve Fransız sermayesine ülkede yatırım yapmaları için büyük ayrıcalıklar vaat eder. İki ülke de savaştan yeni çıkmıştır (Birinci Dünya Savaşı) ve çağrıya ilgi göstermezler.

İzmir İktisat Kongresi cumhuriyetin sınıfsal yapısına uygundur.

Bu konuda Taner Timur'un 1970'te yayınlanan **Türk Devrimi ve Sonrası** kitabına bakabilirsiniz.

Bundan sonrası Anadolu'nun mübadeleyle Müslüman olmayan nüfustan büyük oranda arındırılması, Kürt isyanların kanla bastırılması, komünistlere yönelik –daha önce gerçekleşen 15'lerin katlinin ötesinde- yeni kısıtlamalar ve sürekli tutuklamalardır.

Ülkede sendika kurulabilmesi için bile 1961'i beklemek gerekmiştir.

Toprak reformunun adı bile konuşulmamıştır.

Cumhuriyetin nesini kutlayacaksınız?

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Perşembe, 29 Ekim 2020 19:32 -

Sosyalistler böyle bir devrimin yıldönümünün nesini kutlayacaktır?

Devrim denilince insanlar müthiş bir şey oldu sanıyor, gerçekte ise ne olabildiği yukarda açıklandığı gibidir.

Şimdiki rejim “tek adam” rejimi olarak eleştiriliyor. Ülkede başkanlık sistemi vardır ve cumhurbaşkanı belirleyicidir, bu anlamda bu tanımlama yapılıyor.

Atatürk zamanında durum farklı mıydı?

Devlet başkanıydı ve Meclis’in işlevi de kararlarını onaylamaktı.

Hangisi olduğunu hatırlamıyorum ama gündeme getirdiği ve devrim adını verdiği bir reform önerisi Meclis’te fazla tartışılınca, kürsüye çıkıp, tartışan kişilerin “kelleleriyle oynadıklarını” söylemişti.

Burada olan “tek adam” rejiminin katmerlisi değil midir?

“Yurtta sulh, cihanda sulh” mu dediniz?

O dönem “yurtta sulh”un nasıl olduğunu biliyoruz. Kürt yok, işçi hakları yok, düşünce özgürlüğü yok, örgütlenme özgürlüğü de keza öyle...

“Cihanda sulh” ise biraz değişiktir.

Cumhuriyetin nesini kutlayacaksınız?

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Perşembe, 29 Ekim 2020 19:32 -

Atatürk gerçekçiydi, Enver Paşa gibi hayal aleminde yaşamıyordu. Misak-ı Milli sınırlarının genişletilebilmesi için ne ülkenin gücü vardı ve ne de dünya politik ortamı uygundu. Suriye ve Irak'a giremezsiniz; bunlar İngiliz ve Fransız sömürgesidir. SSCB ile savaşa hiç giremezsiniz. Balkanlarda hareket geçerseniz karşınızda önce İngiltere'yi bulursunuz.

Genç cumhuriyet fırsatını bulduğunda sınırları genişletmekten geri durmadı. Mesela 1939'da Hatay'ın ilhakı gibi... Fazlasını yapacak durumu yoktu...

Cumhuriyet sonraki yıllarında fırsatını bulduğunda genişlemeyi sürdürdü. Kuzey Kıbrıs'ı ilhak etti ve 1990 sonrasının değişen dünya koşullarında genişleme arzusu da büyüdü.

Alt Emperyalizm ve Türkiye (2000) kitabında da belirtildiği gibi Türkiye halkı ülkenin genişlemesini her dönemde büyük oranda desteklemiştir. Bunu Hatay konusunda bile görebiliyoruz. Hatay referandumundaki usulsüzlükler konusunda doğru dürüst ses çıkarmayı bırakın, Hatay'ın bağımsızlığı için imza kampanyası bile açılmamıştır. Bunu sadece baskıyla açıklayamazsınız, ilgi çok azdır.

Katalonya, İspanya'dan bağımsız olmak istedi. Başarılı olamadı ama talebini herkes duydu; sadece İspanya halkı değil bütün ülkeler duydu.

İstemekle, dar çevrede konuşmakla bu işler olmuyor; yapacaksın, sesini duyuracaksın. Başarılı olamayabilirsin ama talebini herkes duyar.

Bu yapılamıyorsa konuşmamakta yarar vardır.

Bağımsız olması istenen Hatay'ın daha sonra Suriye'ye bağlanması amaçlanıyordu ama gelişme tersi yönde oldu: Suriye'nin bir bölümü Hatay'a katıldı.

Türkiye'nin 1990 sonrasındaki yayılmacılığını yepyeni bir olgu olarak görmemek gerekir. Cumhuriyet'in başından beri yayılmacılık isteği vardı ama hem yeterli güç yoktu hem de dünya

Cumhuriyetin nesini kutlayacaksınız?

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Perşembe, 29 Ekim 2020 19:32 -

şartları uygun değildi.

Böyle bir durumda gerçekçi olan uygun zamanı bekler ve öyle de yaptılar.

Son olarak “cumhuriyet bağımsızlık savaşı sonrasında kuruldu” saptamasını da ele almak gerekir.

Osmanlı'nın sömürgeci bir imparatorluk olduğunu ve Birinci Dünya Savaşı'na Almanya ile Avusturya-Macaristan safında katıldığını unutmamalıyım. Neden katıldı? Feodal emperyalist bir ülke olarak yeniden paylaşımından pay almak, kaybettiği toprakları geri almak istiyordu.

Savaşı kaybetti. Birlikte savaşa girdiği Avusturya-Macaristan İmparatorluğu dağılarak birkaç devlete bölündü. Almanya toprak kaybetti, Afrika'daki sömürgeleri gitti ve ağır savaş tazminatı ödemek zorunda kaldı.

Osmanlı bunlardan neden azade olsun? O da savaşı kaybeden taraftadır. Yenilenlerden sadece o toprak kaybetmedi.

Türk uluslaşması –öncesi de bulunmakla birlikte- esas olarak 1923 ile başlar.

Savaşta yenilmiş bir ülkenin topraklarının bir bölümünün işgal edilmesinin neresi gariptir? Osmanlı kazanan tarafta yer alsaydı aynısını yendiklerine yapmayacak mıydı?

Kurtuluş Savaşı bu bağlamda savaşta yenilginin kaybını azaltmaya çalışma savaşıdır. Türk uluslaşmasında Çanakkale'nin ve bu savaşın önemli rolü vardır.

Sosyalistlerin bu savaşın sonucundaki cumhuriyeti neden kutlaması gerekiyor?

Cumhuriyetin nesini kutlayacaksınız?

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Perşembe, 29 Ekim 2020 19:32 -

Bence geçerli neden yoktur.

Cumhuriyet ile ilgili olarak başka konulara da girilebilir ama sanırım bu kadarı "kutlaması bize düşmez" saptaması için yeterlidir.